

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Friderici Iacobi Beyschlagii, Gymnasii, quod Halæ Suevorum est, Adiuncti, & ad ædem S. Mich. Archangeli Catechetæ extraordinarii, Sylloge Variorum Opusculorum

(Programmatvm, Orationvm, Epistolarvm, Poematvm, Dissertationvm, Aliarvmqve Observationvm ...)

Fascicvlos I.II.III.IV.V. Ab Annis MDCC.XXVII.M.DCC.XXVIII.M.DCC.XXIX. Editos, Complexvs. Cvm Indice Triplici.

Beyschlag, Friedrich Jakob

Halae Suevorum, M.DCC.XXIX

IX. Nova Literaria cum Observationibus variis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16134

cti, quod in Cicerone, Seneca aliisque fieri oportet, alias in multis eorum locis explicandis hærebit dictarum rerum ignarus. Sed de his quidem satis pro instituto.

IX.

NOVA LITERARIA
cum Observationibus variis.

B. L. S.

Cum sæpe adhuc factum fuerit, ut in varii generis librorum lectione & perlustratione, variae etiam subito natae mihi sint observatiunculae, quae quidem sectionis integræ locum haud commode obtinent, coniunctim tamen sub Observationum variarum, aut alio forte titulo, evulgatae aliquid afferre posse videntur, quod rei literariae nonnihil illustrandæ inserviat; consilium cepi, cuiuslibet fasciculo præter Nova quaedam literaria, ea maxime, quae ad Sueviam meam pertinent, & de quibus in posterum benevole mecum communicandis eos, qui rei literariae patriæ studiosi sunt, qua par est observantia & modestia rogo; manipulum quasi quendam variarum observationum, nunc prolixiorum, nunc breviorum

viorum

viorum, prout instituti ratio feret, adiciere, secuturus exemplum doctissimorum quorundam virorum, qui libris suis, quos per partes emittunt, eiusmodi appendice non vulgarem gratiam hucusque conciliarunt, ipsique haud parvam à lectoribus inierunt. Talem mantissam, etsi intra mei ingenii modulum constituram, primo huic fasciculo iam in animo destinaveram cum ante tres has hebdomadas, amoenissimarum Clar. Viri Jo. Ge. Schelhornii, Amoenitatum literariarum Tomus sextus Norimberga ad me mitteretur. In quo cum cetera omnia valde se probant, tum illud quoque utilissimum & opportunum propositum, quod n. XIII. p. 596. sqq. legitur, cunctis, spero, arridebit, mihi certe de eodem hoc instituto, cuius tamen neuter conscius fuit, non sine causa gratulabar. Cuius viri doctissimi verba, quae praefatiuncula loco praefixit, pace eius hic repetere & meo instituto (quod ad eum modum quodammodo attemperare decreveram, quem in Bibliotheca Hist. Phil. Theologica, quae Bremae hucusque prodiit, iam à multis annis & nuper quoque in Bibliotheca Lubecensi servari video,) meo, inquam, instituto nunc applicare liceat: Visum est, ait, & ego cum illo, in posterum subinde huiusce opellae partibus subiicere varias observationes επιμετες loco, uno fasce
com-

comprehensas, quæ singulæ seorsim positæ nimis concisæ forent. Quibus tamen Nova quedam literaria, quæ nunc quidem parcius exhibentur, identidem immiscebo, ut nec hac in parte aliquid possit desiderari. Forte Cl. Schelhornium ad eandem in posterum suscipiendam operam, sic excitabo; ut nonnulla, ad rem literariam Suevorum inprimis pertinentia, Nova, quæ plerumq; adhuc extra Sueviam fere citius, quam apud nos ipsos innotuerunt & evulgata sunt, coniunctis viribus, in suis quisque fasciculis (nisi dispar prorsus fatum mei experiantur) tradere & cum Historia patriæ studiosis communicare, quantum quidem chartæ angustia permittet, laboremus: neque enim hucusque spes ulla affulsit, fore, ut aut utilissima illæ Relationes, quas vocarunt, Ulmenses, quæ per Partes ante aliquot annos exire cæperunt, ob causas vero, mihi non notas, interruptæ sunt, redintegrentur, aut Vir quidam doctus, & ab omnibus subsidiis probe instructus, quo inprimis frequens commercium epistolicum spectat, in Sueviæ rebus literariis describendis laborem aggrediatur illi forte similem, quem in editis iam & porro edendis Franconiæ Actis eruditis & curiosis VIR doctissimus & mihi quoque faventissimus D. Heimreichius Jun. laude digno utique instituto aggressus

gressus est, apparatus usus haud vulgari, sufficientique commercio literario, quarum rerum testem αὐτόπτην me esse, benevole aliquando Coburgi in adibus suis ipsum concessisse, gratus memini.

V L M A E lucem nuper admodum vidit *Tomus sextus Amœnitatum literariarum*, quibus variæ observationes, scripta item quædam anecdota & rariora opuscula exhibentur. Francof. & Lips. 1727. 8. Vlmæ vero, sumtibus Dan. Bartholomæi, Bibliopolæ honestissimi, cuius & nomen ibi legitur, iucundissimas has Amœnitates adhuc prodiisse, constat. Auctor eorum *Io. Ge. Schelhornius* in Dedicatione Tomi quinti, abhinc hoc ipso anno evulgati, nomini suo spartam quoque, quam ornat, addidit, unde patet, eum Scholæ patriæ Memmingensis Con-Rectorem & Reipub. Bibliothecarium esse. Quamvis hoc opus in Actis Erud. iusto tempore accurataque industria recenseri soleat; licebit tamen & nobis, qui rei literariæ Suevicæ in posterum D. V. inprimis rationem habituri sumus, brevem harum Amœnitatum identidem sistere descriptionem. Comprehenduntur ergo in Tomo hoc sexto sequentes Observationes, quarum summam ipse clar. auctor illi hanc, quam hic exhibemus, præfixit.

I. Ana-

- I. *Analec̃ta ad Historiam Confessionis Tetrapolitanae*, p. 305.
- II. *Documenta ad Historiam Confessionis Tetrapolitanae*, p. 384.
- III. *Discipuli de Temporibus monitum de praiudicio hermenevtico accuratiorem Apocalypseos explicationem etiamnum impediēte* p. 452.
- IV. *Jac. Bruckeri notitia rarissima Versionis Germanicae libri Psalmorum ab Ottmaro Luscinio confecta.* p. 455.
- V. *Commentatiuncula de eiud. Luscinii Versione Latina Psalterii aliisque scriptis.* p. 478.
- VI. *Specimen Supplementorum G. H. Welschii ad Bibliothecam Gesnero-Simlero-Frisianam.* p. 490.
- VII. *Jul. Cas. Scaligeri Epistolae nonnullae.* pag. 508.
- VIII. *Henrici & Hadriani Valesiorum ad Portnerum Epistolae.* p. 529.
- IX. *D. P. I. Speneri ad Schilterum Epistola.* p. 549.
- X. *Th. Spizelii Elogium Thomae Lansii.* p. 577.
- XI. *Eiusd. Elogium I. B. Schuppii* p. 585.
- XII. *Eiusd. Elogium Hartmanni Creidii*, p. 590.
- XIII. *Variae observationes*, p. 596.

Non

Non metuo, ne ingratis clar. auctoris id fiat, si, (quod & alibi facere mecum constitui,) subinde pauca quædam in medium proferam, quæ nonnullis locis illustrandis inservire posse videntur. Ita Sect. I. §. 22. p. 363. meminit M. Gervasii Scholastici vel Schuler, (qui An. 1536. Concordiæ, inter Saxoniarum & Superioris Germaniæ Ecclesiarum ministros Wittebergæ initæ, nomine Memmingensium subscripserit.) vernaculo sermone editi operis *de Resurrectione mortuorum*, A. 1537. in 8. Norimb. cum Præf. D. Vlr. Wolfhardi, excusi. Huius libri Viros Max. Venerandos, D. C. M. Pfaffium & D. I. A. Fabricium in suis catalogis auctorum (a) qui locum de *Resurrectione mortuorum* peculiaribus libris vel Diss. pertractarunt, nullam video mentionem iniecisse. Vnde cum, Schelhornio teste, id opus comprobet, auctorem eius virum non ineruditum fuisse, forte in serie illa Scriptorum de Resurr. Mort. Tom. I. Fasc. I. O locum

(a) Ille suum exhibet in Introd. ad Hist. Theol. Lit. P. I. p. 392. sq. Hic in delectu argumentorum & Syllabo Scriptorum de Ver. Rel. Christ. cap. 45. Quod ipsum caput Lector Ben. haud gravatim addat Cel. Pfaffii loco, supra Sect. V. p. 46. à me citato.

locum futuro tempore tueri comode poterit.

Sect. IV. p. 459. huius ipsius T. VI. Amoen. Lit. Vir Clar. Jac. Bruckerus observat; *versionem Prophetarum a Ludovico Hezero confectam, August. Vindel. tum anno 1527. fol. tum 1528. in 12ma forma, quæ ad manus ipsi sit, typis expressam esse.* Quæ verba mihi in memoriam revocant alia, quibus Theologus quidam celeberrimus in literis d. VI. Febr. h. a. humanissime ad me exaratis, utitur: *Plura, inquit, iam non succurrunt, nisi quod paucis rogandus es, ut, si quid de Prophetarum versione Hezeriana tibi cognitum est, præsertim edit. 1528. August. Vind. fol. (b) evulgata, eam mihi paullo accuratius describere ne graveris. Quodsi & patriam homuncionis istius distinctius cognitam haberes, (Bavarum enim fuisse constat) eam mihi significaturus amici officium omni officiorum genere pensandum faceres.* Hæc Theologus ille eruditissimus, qui publicè iam ante aliquot lustra de ista Hezeri versione egit, perquam benevolè ad me. Sentiebam facile, nisi aliunde quid mihi de rarissimo illo libro postea

(b) Atvero 1528, non in fol. sed in 12. prodiisse, ipse eius possessor Cl. Bruckerus l. c. docet, de edit. 1527. in fol. vid. Amoen. Lit. T. III. p. 32. sq. quem locum infra quoque producam.

stea innotuerit, (id quod in Amoenit. literis
 opportune nunc factum est) ex inope mea
 penu parum esse accessurum ad notitiam il-
 lam, quam VIR doctissimus iam tum de He-
 zero eiusque versione habebat. Igitur d.
 XVII. Feb. h. a. cum responsum darem, plu-
 ra quidem nondum resciveram, quam hæc
 tenuia, quæ ad ipsum tum perscripsi, & pace
 VIRI humanissimi repetere hic iuvat: *Quæ
 ad extremum de Proph. vers. Hetzeriana & de Lud.
 Hetzero ipso, obscuro homuncione, ut eum vocas,
 mihi nota sunt, vix merentur ad TE perscribi,
 qui dudum ea, vel ex his ipsis locis, unde ego
 ea hausi, explorata sine dubio habes. Le Long
 in Bibl. Sacr. P. II. p. 266. seqq. & in indice au-
 ctorum, voc. Hetzer; & Seckend. in Hist. Luth.
 p. 1004. edit. Frickiana, ubi ea, quæ uncinulis
 includuntur, Ven. Frickio debentur, qualem-
 cunque notitiam eius mihi prabuerunt. Sed sitim
 nostram restinguere facile posset Cl. Krafftius, qui
 in Prodromo suo Hist. Vers. Germ. Bibl. p. 6. &
 eam versionem, editionesq; uberius descripturum,
 & vitam quoque Hetzeri, ipsiusque Socii Io.
 Denckii, se daturum promisit, ubi opus illud,
 quod ni fallor, adhuc expectant viri eruditi, prodie-
 rit. Vix hæc ipsi dicto die perscripseram, cum
 paucis interiectis hebdomadibus, aliud agens*

in Cl. Schelhornii Amœn. Lit. T. III. p. 32. sq. lætus inciderem, ubi Vir diligentissimus *αὐτόπτης* testatur, duplex illius Versionis exemplum reperiri in Bibliotheca vel thesauro potius librario Perillustri Dn. Raymundi Krafft de Dellmensingen, inclytæ & liberæ S. R. I. Reip. Ulmenfis Consul, (quem de Patria rebus domi forisque in amplissimis Legationibus præclare gestis immortaliter meritum, Musarum tutorem, Sueviæ nostræ Peirescium, incomparabilemque literarum & literatorum Patronum, in Dedicacione illius Tomi iure summo appellat Schelhornius.) Huius Viri Perillustri Bibliothecæ instructissimæ memorabilibus, & *κειμηλίοις* literariis, benevola illius & universæ rei literariæ fructuosa concessione, describendis cum III. & IV. Amœnitatum suarum Tomos Schelhornius merito destinasset; factum est, ut Tom. III. n. I. Sect. II. p. 14. sqq. illam quoque librorum classem attingeret, quæ codicibus Biblicis præstantioribus recensendis dicari consuevit, in cuius num. 40. 41. p. 32. seq. hanc quoque Prophetarum versionem hoc tit. exhibet:

Versio Prophetarum Germanica, interpretibus Ludov. Hatzero, & Io. Denckio Anabapti-

baptistis duplex exemplar, quorum unum
Wormatiae per Petrum Schaeffer, alterum
August. Vind. per Silvanum Ottmar A. 1527.
 in fol. excusum est.

Subiungit deinde nonnulla de Hetzero ipso
 & Cl. Krafftii instituto, cui loco, si Tom.
 VI. Amoen. lit. p. 459. & Lex Hist. Basil. voc.
 Hetzer, auctoresque ibi citatos, adda-
 mus, contenti interim hac notitia esse pos-
 sumus, usque dum Ven. Krafftius suo tempo-
 re fidem datam & in his liberabit, cuius ex-
 cellens opus ut denique prodeat, (c) ma-
 xime est exoptandum.

In eadem illa Sectione, in qua doctissi-
 mus Bruckerus *Ottmari Luscinii Versionem*

O 3

Psal-

(c) Hoc ipso tempore pervenit ad me ex Celeb.
 auctoris dono Summe Rev. Dn D. G. G. ZELT-
 NERI liber egregius, in quo vernacula nostra
 nuper admodum edito, succincta Bibliorum
 à D. Mart. Luthero vers. (typisque impres-
 sorum historia, innexa vita Io. Lufftii, cele-
 brisillius Typographi & Consulis Witten-
 bergensis, additis multis observationibus
 traditur. Ibi p. 2. & 3. de nimia illa operis
 Krafftiani procrastinatione in hunc modum
 VIR maxime vener. scribit: „ Es verdienet
 „ die grosse Treue — (de Lufftio loquitur)
 das

Psalterii Germanicam Aug. Vind. 1524. editam, hodieq; rarissimã, recenset, §. III. p. 464. sqq. in not. (l.) refert, *Luscinium* in Dedicatione illius Psalterii ad nobile illud Fratrum par, Raymundum & Antonium Fuggeros, directã; *instituto de Musices præstantia & effectu sermone, laudatos fratres multis encomiis extollere, quod multos in istam artem sumtus fecerint, præcipue in extruendis organis Musicis artificiosissimis.* Conf. n. XIII. p. 601. sq. Qua occasione recorder alius Musici libri, adhuc procul dubio *ἀνεκδότου*, quem inter Perillustris Dn. Raym. de Krafft laudatæ paulo ante Bibliothecæ rario-

“ das jemand dessen Leben und Schicksa-
 “ le — ordentlich verzeichne. Bevorab, da
 “ noch ungewis, wann der vortreffliche, und
 “ ohnstreitig mit allem nöthigen Vorrath
 “ überflüssig versehene Herr Io. MELCH.
 “ KRAFFT, hochverdienter Pastor Primarius,
 “ auch der Kirchen und Schulen Inspector
 “ zu Hufum, mit seiner so lang verheissenen
 “ und viel verlangten teutschen Bibel-Hi-
 “ storie an das Licht treten wird. Als der
 “ unter andern Specialien in seinem Prodo-
 “ mo Hist. verf. Bibl. Lutheri, von Hanns
 “ Lufften einen besondern Bericht zu er-
 “ statten, oder in einem eigenen Capite zu
 “ handeln, versprochen. „ Ceterum confer
 eiusd. Lib. p. 22. & 73. Not. (d) & p. 111. sqq.
 cum nostri Fasc. p. 87. sqq. in nota.

rariora cimelia referri, ipse docet, qui manibus eum trivit, & nonnihil in Amœn. Lit. T. III. p. 82. seqq. recensuit Cl. Schelhornius. Occupat ille in dicti T. III. art. I. Sect. V. locum decimū septimum inter codices membranaceos Manuscriptos in quarti ordinis forma, cuius inscriptionem ibi hanc lego:

Matthæi Herbeni Traiectensis libri de natura cantus ac miraculis vocis, ad Jo. Cameraarium Dalburgium Antistitem Wormatiensem.

Dedicationem (d) suam ad Dalburgium, scripsit ex Traiecto super Mosam, quinto Cal. Mai. A. D. M CCCXCVI. Equidem huius libri MS. ætas longissime distat ab illa, qua *Reginonis de Armonica Institutione Codex*, quem vir longe celeb. Io. Ludolph. Bunemannus, Gymnasii Mindensis Rector, ac Regiæ Bibliothecæ, quæ Mindæ est, Proto-Bibliothecarius, & Summi Capituli nuper Archi-

O 4

varius

(d) Integram Dedicat. exhibet Schelhornius; quare fortassis non parvam iniit gratiam à Viro Clar. M. Iust. Christ. Thorschmidt, qui in *Antiquitatum Plocensium* (quas recensent cel. Act. Erud. collectores, A. 1726. M. Ian. p. 18. sqq.) P. I. C. II. §. 32. p. 25. Historiam Sodalitatis literariæ Rhenanæ, cuius præses fuit

varius, possidet, quemque in membrana *Saculo nono* ab ipso auctore *Reginone*, adhuc Presbytero, postea Abbate Prumiensi, scriptum esse, gravissimis adductus argumentis credit. Nihilominus si quis Musicæ artis, & eius præcipue partis, quæ in theoria & historia eius (quæ præter meritum insuper haberi solet) doctè evolvenda & describenda versatur, probe peritus, hunc codicem, quem Bibliotheca Perillustris Krafftii servat, eadem accuratione recenseret, ac Cel. Büne-
mannus laudatum Reginonis *κειμήλιον μουσικόν* in Volumine I. p. 83. sqq. & pag. 147. sqq. *Critica Musica Matthesoniana*, descripsit; ille
forte

fuit iste Io. Dalburgius, parare se scribit, quam ut proxime perficiat, rogandus est. Allegavit ibi Schelhornius Illustris GUNDLINGII Observ. Sel. Tom. I. Sect. I. p. 19. 21. sqq. ubi multa de Dalburgio legantur. Et sane videtur mihi Thorschmidius vel ex hac ipsa Diff Gundlingiana eruditissime scripta, quæ de vita, fatis & scriptis Conr. Celtis agit, (qui & ipse membrum fuit illius Societatis, & de quo curiosa quædam & rariora videre me memini apud Celeberrimum aliquem Virum, ex Amplissimo Professorum Altorf. Ordine,) si non prorsus ansam instituti sui,
certe

forte rem non ingratiſſimam Nobiliſſimo huic Viro facturus eſſet, quem eruditiffimis ſcriptis de re literaria, & ea inprimis parte, quæ Muſicæ hiftoriam (quam nec Celeb. Stollus in Hift. Erud. prorfus intactam reliquit,) illuſtrat, optime adhuc meritum eſſe conſtat, & quodam innato ardore adhuc eum quovis modo illam excolere, vel laudata eius *Critica* (e) quam vocat, *Muſica*, utinam porro continuanda, luculenter evincit. Sed hæc obiter, & occasione Præfationis, quam Pfalt. Verſ. Germ. præmiſit Ottmarus Nachtigall, ſeu *Lufcinus*, cuius alium quoque librum Græce & Lat. ſub tit. *Moralia quædam inſtituta ex variis authoribus*, &c. Aug. Vind.

O 5

1523.

certe ſtimulum quendam in perfequendo propoſito cepiſſe: neque enim ignota illi eſſe poteſt laudata obſervatio, ſicut nec ea ipſum fugere crediderim, quæ ex vita Reuchlini, à I. H. Maio edita, in rem eius transferri utiliter poterunt.

(e) Recenſionem MSC. Reginonis Bunemannianam in hac *Critica* exhiberi, paullo ante ſcripſi, ex cuius p. 83. illud etiam diſco, ipſum Cel. Bunemannum in auctione librorum, qui olim in inſtructiſſima Ill. Gerh. de Maſtricht Bibliotheca (vid. Nov. Lit. Germ. 1719. p. 582.

&c

1523 8. editum, cl. Bruckerus l. c. p. 460. sq. adducit. Ex hoc ipso libro transumptos esse credo versus, quos præmissis *Lusciniæ* nomine forte reperi:

*Fundebam lachrymas genitus, moribundus idem
nunc*

*Plango, videns luctu tempora cuncta geri.
O mortale genus, male firmum, triste, misellum.*

Seu te habeat tellus, seu fera Parca ferat.

Aliumq; hoc præfixo lemmate: *Ott. Luscinius.*

Difficilis res est inventu, verus amicus.

Veros fratrum loco habebis amicos.

Leguntur illi fol. 46. & 98. in libro quodam Francof. 1556. 8. excuso, cui tit. *Præcepta vitæ ac morum &c.* Erasmus Alberus, cuius & nomen in titulo extat, dedicavit illum A. 1545.

Io.

& 1723. p. 490.) fuerunt, illum codicem quem unicum in orbe & *αὐτόγραφον* Reginonis esse, existimat, sibi comparasse. Meminit illius MS. ipse quondam *πολυμαθές* atque Mastrichtius, in eruditissima epistola, quam de Bremensium, & suæ quoq; ipsius Bibliothecæ Cimeliis ad Excell. Struvium, Brema prid. Cal. Nov. 1705. exaravit, quæ Struvianæ in notitiam rei Lit. Introd. cap. IV. §. XIX. p. m. 156. — 168. reperitur inserta, cuiusque contenta egregia vocantur in *Analectis*

Io. Luthero, filio B. Mart. Lutheri. Passim hic etiam exhibentur *Xysti* sententiæ, (quas Ven. Siberus nuper edidit;) sine dubio ex editione B. Rhenani, qui illi præfationem Cal. Oct. Basileæ scriptam, præmisit, quam ipsam editionem possideo. Conf. Act. Er. 1725. p. 356. 358. 360. Coleri Bibl. Th. Tom. II. p. 13. 20.

Sect. VI. p. 490. sqq. illi, qui novam & auctiorem editionem Gesnero - Simlero - Frisianæ Bibliothecæ forsan aliquando suscepturus sit, supplementa illius Welschiana Cl. Schelhornius comendat. Quæ viro illi docto, natione Helvetio, quem id propositum habuisse, eamq; in rem quinque iam scriptorum volumina in fol. conguessisse Stollus in Hist. Erud. in Proleg. §. 42. p. 31. edit. in 8. & §. 45. p. 21. edit. in 4t. refert, egregium usum præstare possent.

Sect.

lectis ad illam Introd. Coleranis p. 88. Inter libros ineditos ibi refert ipse Mastrichtius illum Reginonis codicem; „ Manuscriptum; “ inquit, est procul dubio ipsius auctoris & “ unicum in orbe; nullus enim eius meminit, ne quidem rei Bibliothecariæ peritissimus Steph. Baluzius &c. Quod dum scribo, non possum, quin & ipse Cel. Bunemann gratias publice agam pro doctissima istius codicis descriptione à præstantissimo Matthesonio

Sect. XIII. §. 3. p. 601. *Ubertini* Pusculi Brixienfis mentionem facit Cl. Schelhornius. Forfan is idem est, cuius epistolam ex antiquissimo Msc. edidit. V. C. Zach. Goezius. vid. Museum Goezianum Epistolis cell. Virorum de Re Numism. ad ipsum exaratis adiectum, pag. 278. Ioh. Matth. *Tubertinum* Goezius scribit, quem cel. Wagenfeilius in der Benachrichtigung wegen einiger die gemeine Jüdischheit betreffenden wichtigen Sachen / p. 174. seq. Ioh. Matth. *Tiberinum* vocat. Hæc tria enim nomina eandem referre personam suspicor.

Ibidem p. 605. seq. locum de art. typogr. ex Erasmi Schmidii notis in N. T. fol. 5. a Schelhornio adduci video. Illum ante sex iam annos à Viro cel. C. G. Schwarzio Altorfii ostensum mihi memini. Conferri interim meren-

sonio, qui primam illius Msc. notitiam à C. A. Heinerto, Cantore Mindensi præclare merito, hausisse gratus p. 83. in Critica Musica fatetur, deinceps p. 147. seqq. l. c. cum harum rerum curiosis communicata. Neque enim inficias eo, iam ante, quam illam recensionem legerem, ex lecta Ill. Maltrichtii Epistola (occasione data in Excellentissimi Doctoris mei I. D. Kœleri, P. P. Altorf. prælectionibus literariis in laudatam Struvii Introduct.) illius Msc. pernoscendi curiosum me fuisse, eiusque plenioram notitiam optasse.

merentur, quæ in Ven. Bierlingii comment. de Pyrrhonismo Hist. Cap. III. §. VI. p. 158. sqq. & in his ipsis Amœn. Lit. T. V. n. II. p. 500. seqq. leguntur.

In eadem Vrbe VLMENSI, eiusd. Biblio- polæ Dan. Bartholomæi impensis, hoc ipso tempore preli carceres effugit VIRI Summe Rev. *Eberh. Dav. Hauberi*, Consist. & Superint. Stadthagensis, & Regiæ Acad. Scient. Berol. focii, vernacula Lingua, in octavi ordinis forma editus Discursus, ut vocat, de præsentî Geographiæ statu, præsertim in Germania. *Möglicher Discours von dem gegenwärtigen Zustand der Geographie / besonders in Deutschland.* Continuatio est illius operis præstantissimi, quod in Act. Erud. 1724. p. 138. sqq. cum laude recensetur; qualem descriptionem cum & hic ipse discursus ibidem sine dubio proxime reperturus sit, nihil hic addimus, nisi ut ad modum eorum, quæ in Bibl. Brem. T. II. p. 511. habentur. cel. auctorem ad persequendum institutum illo in Tabulas Geographicas Epigrammate excitare audeamus, quod inter Phil. Melancht. Epigram. Lit. G. 5. b. reperitur. Conf. quæ supra n. VI. p. 140. in nota diximus. Adiectæ sunt huic Discursui Suppl. & Emendat. ad Sciagraph. **cius**

eius Hist. Mapp. Geograph. In quorum p. 8. sqq. de *Nic. Donis*, & *Nic. Hahn*, doctæ quædam observationes occurrunt, quibus non-nihil illustrationis forte ex iis accedet, quæ ante,quam illa Hauberiana supplem. legeram, occasione literarum G. M. Raidelii, Norimb. amici mei singulariter colendi, annotata a me sunt. Ita autem ille ad me Vitemberga d. 29. Dec. 1726. scripsit.

Cl. Ptolomæi Cosmographiæ sex editiones, Græcas partim, partim vero Latinas, in Norimbergen-sibus, Altorfina, Jenensi, Wittebergensi, Bibliothecis evolvere mihi licuit, quarum neque Fabricius, neque alii, mentionem fecerunt: quas alio tempore fusius recensebo. Quod vero nomen istud, Nicolaus Donis, in priori mea Epistola adductum, concernit, quod ob litterarum characteres minus accurate scriptos, te haud legere potuisse, significasti, ablego te ad Celeb. Fabricii Biblioth. Græc. L. IV. C. XIV. §. II. p. 415. in not. ubi istud accuratius expressum conspici potest. Quis vero fuerit hic Donis, qui in Codice quodam Msto Nicolaus Germanus vocatur, non satis notum est. Trithemius quidem in Catalogo Illustrium Virorum, dicit, eum in Monasterio Reichenbach, vixisse: sed cum ille adponat vocem fertur, non adeo certo fundamento suam niti-

nar-

narrationem credo. Interim existimo, celeb. Fabricium minus recte sentire, cum Nicolaum Donis, & Nicolaum Hahn unam esse personam putet. Hæc ille. Ad quæ ego d. IX. Feb. h. a. sic respondi. Cl. Ptolomæi Cosmogr. sex editiones ab aliis nondum annotatas, cum te fusius suo tempore recensiturum spondes, fac, quæso, ut id quam primum publicè fiat, adiectis aliis tuis observationibus; mihi verò privatim perscribas, quo consilio in hanc operam, Altorfii quoque iam adhiberi cœptam, deveneris. Ceterum ad Nicolaum Donis, seu Nicolaum Germanum, quod spectat, fateor, illum, ut antea, sic nunc quoque mihi incognitum esse. Si quid de eo expiscatus fuero, faciam te eius rei certiolem. Interim ne prorsus hic discedam ἀσὺβολῶν, nonnulla tibi perscribam, quæ pertinent ad sententiam tuam, (quam & meam facio) qua, contra Cel. Fabricium, existimas, Nicolaum Donis, & Nic. Hahn, non unam, sed duas diversas personas esse. Evolve ergo Fabr. B. G. Vol. III. p. 413. coll. Maittaire Ann. Typ. P. I. p. 167. 198. Ex his de Nicol. Donis, Germano, nonnulla hauries. Hunc verò prorsus diversum esse à Nic. Hahn, itidem Germano, cognosces, ex p. 54. 55. 56. sq. 104. 105. 113. P. I. eorund. Annal. Typ. Cel. Maittaire, collato Miscell. Lips. T. XII. p. 69. 70. At cum hic
qui-

quidem *Vlrici* vel *Vdalrici Han*, typographi Romani, fiat mentio, quam facile est ad colligendum, *Nic. Han*, vel filium vel fratrem huius fuisse, praesertim cum. p. 56. *Lupi Galli*, fratris *Vlrici*, nomen occurrat. Quod vero Germani fuerint, allata modo pagg. 56. & 113. (not. a.) item p. 61. & 70. T. XII. Misc. Lips. evincunt.

Jam scripta haec erant, cum in Schelhornii Amoen. Lit. T. III. p. 134. huius rarissimae editionis, quae in Biblioth. Perill. Dn. de Krafft servatur, hunc legerem titulum: *Cl. Ptolomaei Cosmographia. Opus Donni Nicolai Germani secundum Ptolomeum finit A. M. CCCC. LXXXII. Vlm. per Leonardum Hol. fol.* Speravi etiam, me de illo *Nic. Germano* in Libro XXI. *Coment. Urban. Raph. Volaterrani*, cuius operis editionem Paris. in aedibus Ascensianis M. D. XI. fol. excusam, consului, nonnulla reperturum esse: at spes ista me fefellit. Sed & haec ὡς ἐν παρόδῳ.

S. D. G.

VIRO

*Summe Reverendo, Excellentissimo,
atque Doctissimo,*

IOANNI GVILIELMO
BAIERO,

Sacræ Theologiæ Doctori,
eiusdemque, ac Græcarum Litera-
rum in celeberrima Academia Altorfina,
Professori Publico, præclare merito,
& Verbi Divini Ministro
fidelissimo,

Stirpis Baierianæ, & paterni nomi-
nis, Orbisque Eruditi egregio orna-
mento, atque decori,

*Præceptori quondam suo dexterrimo,
& per integros sex annos Confessionario
inprimis venerando,*